

РЕЦЕНЗИЯ

НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ И ЛЕКЦИОННИ КУРСОВЕ, ПРЕДСТАВЕНИ ОТ ДОЦЕНТ Д-Р КОСТАДИН ИВАНОВ ГРОЗЕВ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА ЗА ПРОФЕСОР ПО НАУЧНАТА СПЕЦИАЛНОСТ 2.2. ИСТОРИЯ И АРХЕОЛОГИЯ (СЪВРЕМЕННА ИСТОРИЯ), ОБЯВЕН В ДВ, БР. 81/14. 10. 2016 ОТ СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

РЕЦЕНЗЕНТ: проф. д.и.н. Витка Иванова Тошкова (Институт за исторически изследвания – БАН)

Доцент К. Грозев е единствен участник в обявения конкурс за **професор** по СЪВРЕМЕННА ИСТОРИЯ; предоставил е за рецензиране общо 37 публикации (след хабилитацията за доцент през 2007 г.) Разнообразието на проблематиката в обнародваните проучвания, съчетани с изобилие от лекционни бакалавърски и докторантски курсове, четени у нас и в чужбина, заедно с многобройните доклади на конференции (по списъка 23) и разбира се изключителното богатство на издирените документални и историографски източници, с които аргументира своите тези, ми дават основание да твърдя още в началото, че неговата изследователска и преподавателска дейност покрива изцяло изискванията за присъждане на званието/ академичната длъжност „ПРОФЕСОР”.

Ще разширя доводите си за безспорния професионализъм на кандидата, проявен в умението му да отсява детайлите в поведението на изучаваните субекти и да обобщава важните тенденции в „партийните политики” на САЩ към България, Балканите, Европа преди всичко с научните приноси, които той прави в своите изследвания, чийто тематичен и хронологичен обхват е много широк. Характерен е неговият подход при употребата на натрупаните исторически факти, събития и личностни изяви

на българи и чужденци, дали своя принос за формирането на държавно-политическите системи в своите страни, за написването на интердисциплинарни лекционни курсове, монографии, статии. Ето защо приемам определените от автора „изследователски полета”, към които той е насочил своето внимание и действително ни предлага „казуси” както от историята на България през годините на Студената война, така и от тази на САЩ, преплетени със съдбата на Европа и с детайлни анализи по твърде актуалните теми за спецификите в американските президентските кампании. (С риск да наруша ограничението от предоставените за рецензиране материали ще добавя, че доц. Грозев следи политическите трансформации в САЩ и дава компетентни оценки за предстоящите (вече приключили) президентски избори с победител Д. Тръмп в българската преса.

Твърде продължително и резултатно остава във фокуса на научния интерес на доц. Грозев темата за Студената война и нейните български измерения. Появилият се през 2016 г. (от „**St. Kliment Ohridski University Press**) интердисциплинарен магистърски лекционен курс “**The Cold War and its Bulgarian Dimensions in Several Case Studies**” включва проблеми от историята на България след второто световно кръвопролитие на изминалия век, които илюстрират сблъсъка между доскорошните съюзници във войната срещу Третия райх. Конфронтацията Изток-Запад е показана чрез примери от тенденциозните злоупотреби като „идеологически инструмент” със спортните мероприятия (продължително пренебрегвани от българските изследователи). Може би ще е необходимо при следващи проучвания по-дълбоко да се надникне и в замислите и конкретните указания на партийните пропагандни органи в ЦК на БКП, отговорни за идеологическата обезпеченост не само на българските спортисти, но и въобще на българското общество.

В предназначения предимно за чуждоезична аудитория магистърски лекционен курс са прибавени и още няколко важни „казуса”, подбрани от вече обнародвани сборници и монографии. В тях е запазена основната теза – тази за общия „принос” на бившите партньори от Антихитлеристката коалиция в следвоенната конфронтация с активната роля на „малките страни” и техните „специални органи”, разпределени в различните „зони” на отговорност. Потвърждение за това предлагат параграфите за съдбата на протестантските пастори в края на 40-те (със специално внимание към съдбата на Васил Зяпков и Ламбри Мишков), за случая с ген. Владимир Стойчев и Българския олимпийски комитет, за действията на външното разузнаване сред българските евреи в Палестина, за отношението на ДС към дипломатите на САЩ и Великобритания в София (1945-1989), за отражението на Хелзинския процес и появата на полската „Солидарност” върху обществения живот в България. Повторени са части от биографичния очерк за Георги Андрейчин, написан заедно с проф. Й. Баев. Изследването се отличава (присъщо и на всички представени за рецензиране трудове) с това, че авторът/авторите е/са открил/и и обработил/и многобройни архивни и литературни източници у нас и в чужбина. Трудът има онлайн версия и на английски език.

Споделям напълно самооценката на доц. Грозев, че „при анализа в публикациите”, особено за съвременните събития, той е търсил „съзнателно исторически паралели, обуславящи и обясняващи текущите политически и социални процеси”. Посочените статии – „Миграции и бежанци в политиката на САЩ и ЕС – исторически аспекти и актуални проблеми” (вж. № 25 в списъка за конкурса) и „Съединените щати и Европейският съюз – някои бележки по преговорите, санкциите и партньорството” (№ 29, на английски) анализират и сравняват (в първата)

миграционната политика на американските администрации и европейските правителства с обяснения за различията, кризите в Европа, предизвикалите ги причини и с възможни решения на създадената ситуация; във втората, изпреварващо за българската историография, се разглеждат проблемите, предизвикали остри дебати сред европейската общественост, за „трансатлантическото търговско и инвестиционно партньорство” и са проследени измененията в отношението на ЕС към предложенията на Вашингтон.

Към статиите с актуален заряд бих прибавила и повечето изследвания на автора, посветени на президентските кампании в САЩ. Именно в тях се предлага информация за механизмите в подбора на кандидатите, обработката на общественото мнение чрез различни пропагандни операции, законодателните опити да се ограничат нарушенията при финансирането на изборния процес. Заслужават внимание публикациите на автора „Пари, реклама, изборни кампании и политиката в САЩ четири десетилетия след „Уотъргейт”, „Изборът на Барак Обама (6 ноември 2012 г.) в огледалото на глобалните медии”, „Вторият мандат на Барак Обама: размисли след поредните президентски избори в САЩ през 2012 г.” (№№ 22, 23, 24). Извън неизбежните повторения в цитираните изследвания са включени нови факти, събития и анализи, разширяващи знанията за механизмите и особеностите в подготовката и провеждането на предварителните избори за номиниране на президент и провеждането на окончателното състезание.

В съавторство доц. Грозев участва и в проучване за „руското присъствие” в България (особено в София) след първото голямо кръвопролитие на XX в. С успешното изпълнение на тази изследователска задача, отпечатана през 2016 г. („Малката Русия” на жълтите павета, Камея

Груп ЕОД, 248 с.), авторът съдейства и за утвърждаването и на едно ново направление в историографията – в създаването на вече получената популярност „публична история”.

Сериозен принос е направен и в разработването на проблема за българския „избор” през лятото на 1915 г. Дадената интерпретация позволява да се открият предложенията към България и на двете воюващи коалиции, за да се осмислят по-добре причините за определянето на „съюзника” от софийските управляващи.

Обособен раздел в публикациите на доц. Грозев представляват документалните сборници. Процентното участие в тяхното комплектуване, редактиране и написване на предговорите е отбелязано навсякъде с цитиране на „разделителен протокол”. Всъщност документалните издания, за които съществен дял има доц. Грозев, представляват ценно постижение в неговите изследователски трудове. Чрез тях са направени достойни на по-широк кръг читатели (и в чужбина, вж. №№ 20, 21) документи, създадени от сътрудници на специалните служби, чрез които се възстановява отчасти историята на олимпийското движение, проследява се положението на еврейската общност (след провеждане на конференция по темата и издаване на докладите), разкрива се работата на управления от ДС по заплахите от терористични актове у нас и в чужбина, както и установеното сътрудничество между „източните и западните тайни служби”.

Трудоемки, но резултатни са участията на доц. Грозев в организацията, провеждането и издаването на сборници с доклади от конгресите по военна история през 2012 и 2014 г., от Фулбрайтовия летен международен университет в София, 2014, на сборника от международната

научна конференция – „История, митология, политика”, 2010, на Алманаха, посветен на Историческия факултет (1888-2008), 2008, (съставител и отговорен секретар). Солиден дял заема еврейската проблематика, по която са отпечатани няколко сборника. Открояват се по брой и по наситеност с неизвестни факти документалните сборници за дейността на ДС, създадени със съдействието на КРДОПБГДСРСБНА и на ДА „Архиви”. В тях приносът на доц. Грозев е в подбора на материалите и представянето на историческите събития в предговорите. Въведенията допълват съществено българската историография за Студената война.

Ще приключа рецензията с конкретизиране на лекционните курсове (у нас и в чужбина) и на специализациите, споменати в документацията на доц. Грозев, подготвена за конкурса. Четените курсове след 2006/7 г. са общо 23 (вж. списъка). Ще спомена само няколко, които илюстрират разнообразната проблематика, по която е готвил лекции не само за ИФ на СУ, но и за специалност Международни отношения в ЮФ, за МСЮИЕ в ИФ, за МП (по програма „Еразъм”): основен курс по Съвременна история в бакалавърска програма по история в ИФ на СУ (2014); Съвременна история на Европа и Северна Америка (2014, Международни отношения в ЮФ на СУ); основен курс по Многопистова дипломация в геополитиката на ХХІ в. (2013, магистърска програма по културна дипломация в СУ); избираем курс САЩ и културната дипломация на ЕС (2013, магистърска програма по културна дипломация в СУ); курс по Международна и регионална сигурност (2012, магистърска програма Етничност и регионална сигурност към ИФ на СУ); курс по американска журналистика (2011, част от курс по МЖ за магистри във ФЖМК).

Признание на научните и преподавателски приноси и умения доц. Грозев получава и с поканата да бъде гост-преподавател през 2008 г. в

Университета на Тексас в Остин, САЩ, за един семестър с курсове „Балканите и Студената война” и „Българска история, език и култура” (останалите са през годините 2001-1992). Внушително е и неговото участие като ръководител и член на екипа в научноизследователски проекти: 2016-2018, международен проект по програма „Европа на гражданите” на ЕС; 2009-2016, научен директор на Университетски комплекс по хуманитаристика „Алма матер” на НФ „Научни изследвания” и др. (вж. списъка).

Научно ръководство в подготовката на дипломни работи и дисертации доц. Грозев е предоставил на трима бакалаври и двама докторанти; проблематиката варира от президентските години на Д. Айзенхауер, през дейността на „безплатните печатни медии” и развитието на правната уредба на интелектуалната собственост до „национализмът и регионализмът в източноазиатската политика на Индонезия и Китай (1991-2009 г.)”.

Дадена е официална справка от Университетската библиотека при СУ (9. 12. 20016) за „публикационната и цитатна активност” на доц. Грозев, потвърждаваща откритите 41 цитирания на негови изследвания.

Проявените качества като преподавател и изследовател намират приложение и в научното ръководство на Катедра „Нова и съвременна история” в ИФ, потвърдено с Уверение на „Личен състав” на СУ от 6 декември 2016 г.

В заключение ще обобщя отново, че научните приноси в приложените публикации и изключително актуалните за образованието на бакалаври и магистри лекционни курсове, отразяващи международните и

вътрешнополитическите процеси предимно в Европа и САЩ, ми дават основание да предложа убедено на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждането на званието/академичната длъжност ПРОФЕСОР по Съвременна история на доцент д-р КОСТАДИН ИВАНОВ ГРОЗЕВ.

10 февруари 2017 г.

/В. Тошкова/